

ПЕРШИЙ ДИРЕКТОР – ДЕЗИДЕРІЙ ЄВГЕНОВИЧ ЗАДОР

Д.Є.Задор – надзвичайно добра, чуйна особистість, талановитий композитор, який нерозривно пов'язаний із Закарпаттям. А закарпатське мистецтво неможливо відділити від імені Децидерія Задора. Вся надзвичайна краса краю якою він захоплювався все життя, з теплотою оспівана композитором в його творах.

В Ужгороді осінню 20 жовтня 1912 року народився хлопчик, якому дали ім'я Децидерій. В Ужгороді 16 вересня 1985 року були покладені перші квіти на могилу заслуженого діяча мистецтв України, професора, яскравого концертного піаніста, диригента, музично-громадського діяча Децидерія Євгеновича Задора . Між цими датами – велике життя.

Саме батьки стали першими вчителями музики Д.Задора. Мати – вчителька, хорова співачка, скрипалька, а батько – органіст, кантор церковного хору.

В 12 років почалося концертне життя піаніста Децидерія. В цей час він проявляє перші спроби в композиції.

Важливим етапом Д.Задора в отриманні музичної освіти є навчання в Празькій консерваторії.

В свідоцтві про закінчення державної консерваторії в Празі значиться , що Децидерій Задор відвідував музично – педагогічне відділення державної консерваторії в Празі (спеціальності піаніно, орган, хормейстер) і вивчав визначені для навчання предмети з 15 вересня 1930 року по 23 червня 1934 року. Відвідування школи – дуже належне, поведінка – відмінна. З усіх предметів – відмінні оцінки.

В празький період Д.Задор захоплюється композицією. Цьому сприяло навчання в школі Вищої майстерності при Празькій консерваторії. Велику роль зіграли цікаві уроки композиції у В. Новака, Я.Кржічки, лекції

З. Неєдли у Карловому університеті.

Подорожуючи по районах Закарпаття, Задор збирав скарбниці музичного фольклору, який втілював в рукописному збірнику, вірєць якого зберігається в м. Києві в бібліотеці Академії наук. Наслідуючи Д.Задора, угорський

композитор Бела Барток використавши багато його пісень зі збірки видавав свій рукописний збірник народних пісень Угорської Академії наук.

В 1946 р. Д.Задор прийнятий членом Спілки композиторів СРСР.

Саме з іменем Дезидерія Євгеновича Задора пов'язаний процес становлення і розвитку музичного мистецтва повоєнного Закарпаття, і саме створення Ужгородського музичного училища. Цікавим є той факт, що в листі від 23 серпня 1945 року управління по ділам мистецтва при Народній Раді громадянину Д.Є.Задору значилось «на підставі параграфу-а 8 декрету Народної Ради Закарпатської України за номером 39 назначаю Вас директором державного музичного училища в Ужгороді. Ваше призначення вступає в силу з 1 вересня цього року. Ваше службове відношення до заробітної плати будуть встановлені пізніше. Це призначення тимчасове».

Тимчасове призначення тривало до 1949 року.

Цікавим моментом є поєднання адміністративної роботи Д.Задора на посаді директора музичного училища з роботою новоствореного Ужгородського симфонічного оркестру в ролі диригента та соліста.

В 1954 року Д.Задор був призначений художнім керівником Закарпатської обласної філармонії, де він працював до 1963 року.

Із 1963 р. – 1985 рр. – професор кафедри композиції Львівської державної консерваторії. Однак любов до рідного закарпатського краю, до його фольклору постійно надихала Д.Задора на створення нових творів. Якби міг, то всю красу Закарпатського краю переніс би до Львова.

В 1972 році Задору присвоєно почесне звання заслуженого діяча мистецтв України, а в 1978 р.- професора.

Д.Задор залишив значну спадщину: багато оригінальних творів великої та малої форми, хорові обробки українських народних пісень «Покладу, покладу значок на віконце», «Ой, зацвіли фіалочки», обробки народних пісень для голосу з фортепіано «Пішов Іван в полонину косити», «Балада про Довбуша», «Серед села дичка», «Легіники», «Гей, Іване», «Покладу, покладу», «Порізала-м перстик», «Паде дощ», «Концерт для фортепіано з оркестром», концерт для цимбал з оркестром, симфонічні поеми «Верховина», «Карпатська веселка», кантата «Карпати» та багато інших. Обробка Д.Задором закарпатської української народної пісні «Верховино, світку ти наш ...» ще з 1954 року не втрачає своєї популярності та захоплення в широкого кола слухачів.

З нагоди 80- річчя від дня народження Дезидерія Задора, Ужгородському державному музичному училищу (нині Ужгородський музичний фаховий коледж імені Д.Є.Задора) присвоєно його ім'я.

Після важкої хвороби серця в 1985 році пішов з життя Д.Є.Задор. Похований за його бажанням в Ужгороді.

23 вересня 2006 року біля могили Д.Задора похована його дружина – Магдалина.

Світлана СТЕГНЕЙ